

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΩΣ ΜΕΣΟΝ ΕΠΙΛΥΣΗΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ**

ΤΣΟΓΚΑ ΕΛΕΝΗ

A.M. 12087

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2020

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΔΕΔΟΥΛΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	6
3. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	7
3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	8
3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΟΛΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ.....	10
3.3 ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	12
3.3.1 Η αρχή της εμπιστευτικότητας.....	12
3.3.2 Η αρχή της εκούσιας υπαγωγής και συνέχισης της διαδικασίας.....	12
3.3.3 Η αρχή της μη δεσμευτικότητας της διαδικασίας.....	13
3.3.4 Η αρχή του μη επικριτικού ρόλου του διαμεσολαβητή.....	13
3.3.5. Η αρχή της αμεροληψίας και ουδετερότητας του διαμεσολαβητή.....	14
3.3.6 Η αρχή του ελέγχου της εξουσίας δέσμευσης των μερών.....	14
4. Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ.....	15
5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	18
6. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	20
6.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	20
6.1.1 Πλεονεκτήματα της Διαμεσολάβησης έναντι δικαστικής αντιδικίας.....	20
6.1.2. Οφέλη του θεσμού της Διαμεσολάβησης.....	23
6.2 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	25
7. Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΝ ΜΕΣΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	26
7.1 ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ;.....	27
7.2. ΔΕΔΟΜΕΝΑ (ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ).....	28
8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ.....	31
9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	33

*Στους Φώντα, Σούλα,
Ανδριάνα, Δημήτρη,
Βάσω, Κωνσταντίνο*

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως στόχο την παρουσίαση του θεσμού της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα και των δυνατοτήτων που προσφέρει αυτή ως μέσο επίλυσης εμπορικών διαφορών. Αφού γίνει μια μικρή ιστορική αναδρομή στην γέννηση και ανάπτυξη του θεσμού παγκοσμίως θα συνεχίσουμε με την ερμηνεία των όρων της διαμεσολάβησης και του διαμεσολαβητή αλλά και τις αρχές που διέπουν τη διαδικασία. Έπειτα θα δούμε τα οφέλη του θεσμού στις εμπορικές υποθέσεις και θα παρουσιάσουμε εν συντομία τον τρόπο διεξαγωγής της. Η επόμενη ενότητα θα αναλύσει τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη του θεσμού αλλά και κάποια μειονεκτήματα που δύναται να προκύψουν από την εφαρμογή του. Η ανάλυση θα συνεχίσει παρουσιάζοντας τον ρόλο της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης και κάποιων στατιστικών δεδομένων από την εφαρμογή του θεσμού σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Τέλος, μέσω μιας συνοπτικής σύγκρισης της διαμεσολάβησης με την δικαστική επίλυση των διαφορών αλλά και μιας γενικής εκτίμησης της εργασίας θα καταλήξουμε στα συμπεράσματα αναφορικά με την αποτελεσματικότητα ή όχι του θεσμού.

Είναι γνωστό τόσο στο ευρύ κοινό όσο και στο νομικό κόσμο της χώρας το σοβαρότατο πρόβλημα της μεγάλης καθυστέρησης απονομής της δικαιοσύνης από τα τακτικά δικαστήρια έως την οριστική τελεσιδικία τους¹.

Η υπερφόρτωση των δικαστηρίων οδηγεί σε ασφυξία τα κρατικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης, σε συσσώρευση των υποθέσεων που έχει ως αποτέλεσμα την παράταση των διαδικασιών και κατά συνέπεια την αύξηση των εξόδων των διαδίκων ενώ η μακρά διάρκεια της δίκης οδηγεί ορισμένες φορές εν τοις πράγμασι σε αρνησιδικία². Υπό αυτές τις συνθήκες ανακύπτει η αναγκαιότητα για αναζήτηση και λήψη αποτελεσματικών μέτρων αναδιοργάνωσης της δικαιοσύνης και απλούστευσης των διαδικασιών προκειμένου να απελευθερωθεί το δικαστικό σύστημα, δηλαδή μια εναλλακτική μέθοδος επίλυσης των δικαστικών υποθέσεων.

¹ Ιωάννης Βαρότσος, (2014), *Η Διαμεσολάβηση ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης ιδιωτικών διαφορών*, LEADINGEASE, σελ. 1, <http://www.varotsoslaw.gr/uploads/pdf/LEADING.pdf>

² Χαμηλοθώρης Ι., (2000), *Εναλλακτικοί Τρόποι Επίλυσης των Ιδιωτικών Διαφορών*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 11.

Αυτή ακριβώς η κατάσταση ώθησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε προβληματισμό, και την οδήγησε τον Οκτώβριο του 2004 στην υποβολή μιας Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου η οποία έχει τον τίτλο «Οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις»³. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση της Οδηγίας και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο υπό τον τίτλο «1.1 Στόχος» και στο υποκεφάλαιο «1.1.1. Καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη»:

«Η καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη είναι ένας από τους βασικούς στόχους της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, στον οποίο τα άτομα και οι επιχειρήσεις δεν πρέπει να εμφανίζονται ή να αποθαρρύνονται από την άσκηση των δικαιωμάτων τους λόγω της ασυμβατότητας ή της πολυπλοκότητας των νομικών και διοικητικών συστημάτων στα κράτη μέλη. Η έννοια της πρόσβασης στη δικαιοσύνη πρέπει στο συγκεκριμένο πλαίσιο να περιλαμβάνει την προώθηση της προσφυγής σε δέουσες διαδικασίες επίλυσης των διαφορών για τα άτομα και τις επιχειρήσεις και όχι μόνο την πρόσβαση στο δικαστικό σύστημα»⁴.

Έτσι, δημιουργείται ο θεσμός της διαμεσολάβησης, ο οποίος δημιουργεί μια νέα τάξη πραγμάτων και διευρύνει το φάσμα των επιλογών για την επίλυση των αστικών και εμπορικών υποθέσεων τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και στο ελληνικό γίγνεσθαι.

³ COM(2004) 718 τελικό, http://www.synigoroskatanaloti.gr/docs/COM2004_718_τελικό.pdf

⁴ COM(2004) 718 τελικό, *Αιτιολογική Έκθεση, 1.1 Στόχος, 1.1.1. Καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη*, σελ. 2, http://www.synigoroskatanaloti.gr/docs/COM2004_718_τελικό.pdf

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η διαμεσολάβηση με τη σύγχρονη εκδοχή της είναι θεσμός που αναπτύχθηκε πρώτα στις ΗΠΑ και παρόλο που ο θεσμός ήταν αντικείμενο θεωρητικής και πρακτικής επεξεργασίας ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 70, έχει εξαπλωθεί ταχύτατα ιδίως τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα σε πολλές πολιτείες πάνω από 60% των δικαστικών υποθέσεων να επιλύονται με τη διαμεσολάβηση. Την ίδια μέθοδο επίλυσης των διενέξεων ακολουθεί και το Ηνωμένο Βασίλειο με ποσοστό επιτυχίας 85% αλλά και όλη η υπόλοιπη Ευρώπη⁵.

Οι τεχνικές διαμεσολάβησης χρησιμοποιούνται στην Ευρώπη εδώ και πολλούς αιώνες, όμως παρόλο που πρόκειται για μία ταχεία, ευέλικτη και μη δαπανηρή μέθοδο η θεσμοθέτησή της ως μηχανισμός επίλυσης διαφορών στα ευρωπαϊκά κράτη μέλη χρονολογείται μόλις μερικές δεκαετίες και σε ορισμένες περιπτώσεις μόνο μερικά χρόνια. Ως εκ τούτου, η διαμεσολάβηση ως μέθοδος επίλυσης διαφορών εξακολουθεί να αναπτύσσεται και οι νομοθετικές διαδικασίες βρίσκονται εν μέσω διαδικασιών θέσπισης κατάλληλων κανόνων. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη υιοθετήσει τη διαμεσολάβηση, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο που αναφέρθηκε πιο πάνω και οι Κάτω Χώρες γεγονός που προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες επιτυχίας της διαμεσολάβησης τόσο ως θεσμικό όργανο όσο και σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση. Η Ελλάδα μετέφερε την οδηγία στο εθνικό της δίκαιο μεταξύ των πρώτων, χρονικά, κρατών με το Ν.3898/16.12.2010 υπό τον τίτλο «ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ»⁶.

Η διαμεσολάβηση αποτελεί ένα παγκόσμιο μέσον και κερδίζει όλο και περισσότερο χώρο στο πεδίο των δικαστικών διαφορών. Είναι άλλωστε γεγονός πως η διατήρηση φιλικής σχέσης, η αναζήτηση λύσης αμοιβαίου οφέλους και ο ειρηνικός τρόπος διεξαγωγής της διαμεσολάβησης παραπέμπουν στις μεγάλες αρχές όλων των θρησκειών και των φιλοσοφικών συστημάτων, από καταβολής Κόσμου⁷.

⁵ Τίτσιος Δ., (2010), «Η Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» Μια θετική πρόκληση για το δικαίό μας σύστημα γενικά και για το δικηγορικό λειτουργήμα ειδικότερα, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ, Τεύχος 2010Γ, σελ.412-413, <https://www.dslar.gr/wp-content/uploads/2014/01/201401040017075769.pdf>

⁶ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 22

⁷ Κωτσάκη Κ., (2017), Η Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, <https://www.eledi.gr/wp-content/uploads/2015/10/H-Διαμεσολάβηση.pdf>, <https://eledi.gr/category/άρθρα/>

3. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Η διαμεσολάβηση αποτελεί μία από τις εναλλακτικές μεθόδους-εργαλεία για την επίλυση διαφορών εμπορικής, αστικής και ποινικής φύσης και ίσως είναι και η πιο δημιουργική απ' όλες καθώς ξεπερνά τα τυποποιημένα χαρακτηριστικά μιας δικαστικής επίλυσης όσον αφορά την διαδικασία και την αντιδικία. Ως στόχο έχει την αναζήτηση μιας συμβιβαστικής και βιώσιμης λύσης μιας διαφοράς μέσω κοινά αποδεκτής διαδικασίας, σε ουδέτερο τόπο, σε βραχύ χρόνο και με τη βοήθεια ενός τρίτου προσώπου.⁸

Η διαδικασία αυτή είναι εποικοδομητική και δίνει την δυνατότητα στα αντιμαχόμενα μέρη να αναπτύξουν την προσωπική τους θέση απέναντι στη διαμάχη και επίσης η εκούσια υπαγωγή σε αυτήν καθώς και η πρόθεση ανεύρεσης λύσης από τα ίδια τα μέρη δημιουργεί την προσδοκία της αντικειμενικής δικαιοσύνης⁹.

«Πρόκειται για τις λεγόμενες “win-win situations”, όπου με την επίλυση της διαφοράς έχουν όφελος και οι δύο πλευρές. Στη διαδικασία αυτή κεντρικό ρόλο κατέχει ο διαμεσολαβητής, ο οποίος, λόγω των ιδιαίτερων τεχνικών που χρησιμοποιεί, ενεργεί ως καταλύτης και επιτρέπει την επίλυση της διαφοράς, ακόμα και όταν οι προηγηθείσες διαπραγματεύσεις, είτε μεταξύ των ίδιων των μερών είτε μεταξύ των δικηγόρων τους, έχουν αποτύχει. Όπως η διεθνής εμπειρία έχει δείξει, η διαμεσολάβηση, όταν διενεργείται από ειδικά εκπαιδευμένο και έμπειρο διαμεσολαβητή, επιτρέπει στα μέρη να εξαλείψουν τα εμπόδια της μεταξύ τους επικοινωνίας, να συζητήσουν τα θέματα που τους απασχολούν, να λύσουν παρεξηγήσεις, να καθορίσουν τα βασικά συμφέροντα ή τις ανησυχίες τους, να βρουν τα πεδία συμφωνίας και να ενσωματώσουν τη συμφωνία τους σε κοινό κείμενο»¹⁰.

⁸ Αρτινοπούλου Β., (2015), *Εξώδικη Επίλυση. Η μορφή της νομικής διαμεσολάβησης στην Ελλάδα*, Αθήνα, σελ. 1, https://openeclass.panteion.gr/modules/document/file.php/TMC261/B.Αρτινοπούλου.Εξώδικη_Επίλυση.Η_μορφή_της_νομικής_διαμεσολάβησης_στην_Ελλάδα.pdf

⁹ Dr Steffek Felix, (2012), *Mediation in the European Union: An Introduction*, Cambridge, <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwivlFXSvsfoAhUhwsQBHXj7Dd8QFjAAegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fjustice.europa.eu%2FfileDownload.do%3Ffid=b3e6a432-440d-4105-b9d5-29a8be95408f&usq=A0vVaw089no-X>

¹⁰ Ελληνικό Κέντρο Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας, <https://www.hellenic-mediation.gr/diamesolavshsh/perigrafh-diamesolavshsh>

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Πως ορίζεται λοιπόν η διαμεσολάβηση και ποιά είναι η έννοιά της σύμφωνα με το Ν.3898/2010;

Η διαμεσολάβηση γίνεται αντιληπτή ως μία (εξωδικαστική) μέθοδος επίλυσης των διαφορών με τη συμβολή του διαμεσολαβητή που κατέχει ουδέτερο ρόλο και επικουρεί τα αντιμαχόμενα μέρη να έρθουν σε μία κοινώς αποδεκτή συμφωνία. *«Κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης, ο διαμεσολαβητής είναι υπεύθυνος για τη διεξαγωγή μίας εκούσιας, ευέλικτης, μη επικριτικής αλλά δημιουργικής (διαλογικής) διαδικασίας ενώ τα εμπλεκόμενα μέρη είναι εκείνα που είναι υπεύθυνα για το αποτέλεσμα, την επίτευξη δηλαδή της συμφωνίας επίλυσης της μεταξύ τους διαφοράς»¹¹.*

Σε αυτόν τον προσανατολισμό κινείται η Οδηγία 2008/52/EK αλλά και ο Ν.3898/2010 ο οποίος στο άρθρο 4 περ. β ορίζει: *«Ως διαμεσολάβηση νοείται διαρθρωμένη διαδικασία ανεξαρτήτως ονομασίας, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη μιας διαφοράς επιχειρούν εκουσίως να επιλύσουν με συμφωνία τη διαφορά αυτή με τη βοήθεια διαμεσολαβητή».*

Ακόμη, στην ορισμό της διαμεσολάβησης συμπληρώνεται η επεξήγηση από τον Ν.4640/2019 που σκοπό έχει την ρύθμιση του θεσμού της διαμεσολάβησης στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις αλλά και την περαιτέρω εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/52/EK, χωρίς όμως η επεξήγηση αυτή να επηρεάζει την ερμηνεία του ορισμού: *«Ως διαμεσολάβηση, νοείται μια διαρθρωμένη διαδικασία ανεξαρτήτως ονομασίας με βασικά χαρακτηριστικά την εμπιστευτικότητα και την ιδιωτική αυτονομία, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη επιχειρούν εκουσίως, με καλόπιστη συμπεριφορά και συναλλακτική ευθύτητα, να επιλύσουν με συμφωνία μία διαφορά τους με τη βοήθεια διαμεσολαβητή»¹².*

Και οι δύο παραπάνω ορισμοί ερμηνεύονται ως εξής:

¹¹ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 27

¹² https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/580509/nomos-4640-2019

α) Πρόκειται για μια διαρθρωμένη διαδικασία επίλυσης διαφορών κατά την έννοια ότι ναι μεν κινείται εντός οριοθετημένου πλαισίου κανόνων, αλλά δεν χάνει την ευέλικτη και δημιουργική της προσέγγιση.

β) Πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμεσολάβηση έχουν τα εμπλεκόμενα μέρη αφού με δική τους πρωτοβουλία και προσπάθεια επιχειρούν να καταλήξουν σε μια συναινετική λύση πράγμα που σημαίνει ότι η απόφαση για την τύχη της κάθε διαφοράς ανήκει αποκλειστικά και μόνο στα ίδια.

γ) Στην Αιτιολογική Έκθεση του Ν.3898/2010 αναφέρεται στο άρθρο 3 ότι *«Η αρχή της ελευθερίας των μερών, ως βασική αρχή του θεσμού της διαμεσολάβησης, προϋποθέτει ότι τα μέρη έχουν σαφή και πλήρη γνώση της διαφοράς τους κατά τις πραγματικές και νομικές διαστάσεις της ώστε να μπορούν να συμφωνήσουν για την υπαγωγή στη διαδικασία αυτή»*. Το χαρακτηριστικό της εκούσιας διαμεσολάβησης είναι πολύ σημαντικό για τα διάδικα μέρη καθώς επιλέγουν τα ίδια την μέθοδο επίλυσης της διαφοράς τους, φέρουν την ευθύνη της διαδικασίας και μπορούν να την οργανώσουν όπως επιθυμούν.

δ) Τα μέρη διαλέγοντας την διαμεσολάβηση έρχονται με πρόθεση να επιλύσουν την διαφορά καταλήγοντας σε συμφωνία. Ο διαμεσολαβητής είναι παρών ώστε να βοηθήσει τους εμπλεκόμενους να εντοπίσουν και να προσδιορίσουν, βάσει των συμφερόντων τους, τα σημεία στα οποία συμφωνούν. Όπως πολύ ωραία έχει διατυπώσει η Heshia Abrams στο βιβλίο της *«Δεν υπάρχει ένα σωστό και ένα λάθος, υπάρχουν μόνο προοπτικές, προσωπικότητες και θέσεις και η κάθε συμφωνία προσδιορίζεται από της ιδιαιτερότητες των παραγόντων αυτών στη συγκεκριμένη διαφορά»*¹³. Ωστόσο, ακόμα και αν δεν επέλθει συμφωνία, θα ήταν άδικο να κατακρίνει κανείς την διαδικασία της διαμεσολάβησης ως αποτυχημένης ολοκληρωτικά καθώς μέσω της διαδικασίας αυτής μπορεί να επιτεύχθηκαν άλλα πράγματα όπως αποκατάσταση επικοινωνίας των μερών και να άνοιξε ο δρόμος για κάποια μελλοντική συμφωνία.

ε) Τέλος, η παρουσία του διαμεσολαβητή είναι επικουρική ως προς τα μέρη που έχουν την διαφορά και πολλές φορές καθοριστική, αφού εφαρμόζοντας της δεξιότητές του, ξετυλίγοντας τις διαπραγματευτικές του ικανότητες αλλά και αναπτύσσοντας ένα κλίμα διαλόγου μπορεί να συμβάλλει στην επιτυχή έκβαση της διαδικασίας της διαμεσολάβησης.

¹³ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 33

3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΟΛΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ

Ουσιώδες λοιπόν γνώρισμα της διαμεσολάβησης είναι η συμμετοχή ενός ουδέτερου τρίτου σε σχέση με τους διαδίκους προσώπου, του διαμεσολαβητή, που με την παρουσία του διευκολύνει τις διαπραγματεύσεις μεταξύ τους, ώστε εκείνοι να καταλήξουν ιδανικά σε μία κοινή λύση της διαφοράς τους.

Ο ορισμός που δίνεται στο άρθρο 4 περ. γ του Ν.3898/2010 είναι: «Ως διαμεσολαβητής νοείται τρίτο σε σχέση με τους διαδίκους πρόσωπο, από το οποίο ζητείται να αναλάβει διαμεσολάβηση με κατάλληλο, αποτελεσματικό και αμερόληπτο τρόπο, ανεξαρτήτως του τρόπου με τον οποίο ορίστηκε ή ανέλαβε να τελέσει την εν λόγω διαμεσολάβηση». Αυτό σημαίνει ότι ο ρόλος του διαμεσολαβητή είναι ουδέτερος και καταλυτικός και με αξιοπιστία και διαπραγματευτικές ικανότητες θα πρέπει να βοηθήσει στην επικοινωνία και στην γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των μερών με σκοπό πάντα την καλή έκβαση της διαμεσολάβησης που σημαίνει επίτευξη από κοινού συμφωνίας.

Ας δούμε πιο αναλυτικά των ρόλο και τα καθήκοντα του διαμεσολαβητή:

Ο διαμεσολαβητής δεν εκφράζει την άποψή του, παρά μόνο όταν ομόφωνα του ζητηθεί, αλλά ενεργεί ως καταλύτης, τοποθετώντας τον διάλογο μέσα σε ένα δημιουργικό πλαίσιο, διασφαλίζοντας μία ήρεμη και πολιτισμένη συζήτηση, βοηθώντας τους ενδιαφερόμενους να αποφορτιστούν από αρνητικές διαθέσεις και υπενθυμίζοντάς τους ότι το να ακούμε κάποιον δεν σημαίνει απαραίτητα ότι συμφωνούμε μαζί του αλλά αυτό οπωσδήποτε συμβάλλει στην εξεύρεση λύσης.¹⁴ Επιπλέον, δεν εκδίδει καμία απόφαση και δεν κατέχει καμία εξουσία αφού στη διαδικασία της διαμεσολάβησης κυρίαρχο ρόλο στη μεταξύ τους διαφορά έχουν τα εμπλεκόμενα μέρη τα οποία καταλήγουν σε μία αμοιβαία συμφωνία και την οποία έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να τηρήσουν αφού θα είναι δική τους συμφωνία.¹⁵ Ο ρόλος του διαμεσολαβητή είναι να ακούει ενεργά τις εκατέρωθεν θέσεις, να εντοπίσει τα κοινά συμφέροντα των αντιμαχόμενων μερών, να επικεντρωθεί στα σημεία σύγκλισης των απόψεών τους και να τα βοηθήσει να σκεφτούν εποικοδομητικά προοπτικές που μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχαν καν φανταστεί ώστε να οδηγηθούν σε μία κοινά αποδεκτή, βιώσιμη και

¹⁴ Φάκελος Ημερίδας με θέμα «Διαμεσολάβηση στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο και πρακτική», (2012), Αθήνα, σελ. 161, <https://www.yumpu.com/xx/document/view/5028078/>

¹⁵ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 35

επωφελή συμφωνία.¹⁶ Για να πετύχει τον απώτερο στόχο του που είναι ο σχεδιασμός της συμφωνίας από τα ίδια τα μέρη, ο διαμεσολαβητής πρέπει να χτίσει σχέσεις εμπιστοσύνης με αυτά τηρώντας την αρχή της εμπιστευτικότητας που θα αναλύσουμε παρακάτω και τους Κανόνες Δεοντολογίας που εφαρμόζονται διεθνώς. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο δικηγόρος Βαρότσος Γ. για τον διαμεσολαβητή σε μία δημοσίευσή του σχετικά με την διαμεσολάβηση *«Πρέπει να είναι ανεξάρτητος από οποιαδήποτε δέσμευση και σύγκρουση συμφερόντων απέναντι στα μέρη, έτσι ώστε να συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις ουδετερότητας και αμεροληψίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του και έχει υποχρέωση εχεμύθειας για τις πληροφορίες που θα αντλήσει κατά την διαδικασία διαμεσολάβησης και οφείλει να διασφαλίζει ότι τα μέρη κατανοούν τις πληροφορίες που του δίνουν»*.¹⁷

¹⁶ ό.π. σελ. 35

¹⁷ Ιωάννης Βαρότσος, (2014), *Η Διαμεσολάβηση ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης ιδιωτικών διαφορών*, LEADINGEASE, σελ. 2, <http://www.varotsoslaw.gr/uploads/pdf/LEADING.pdf>

3.3 ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Όλα τα στάδια της διαμεσολάβησης διέπονται από κάποιες βασικές αρχές στις οποίες θα αναφερθεί ο διαμεσολαβητής κατά την ημέρα διεξαγωγής αυτής ώστε να ενημερώσει τους συμμετέχοντες προκειμένου να δημιουργήσει από το πρώτο αυτό στάδιο ένα κλίμα ασφάλειας ώστε να μπορέσουν να συνεισφέρουν στη διαδικασία δημιουργικά και εποικοδομητικά.¹⁸

Οι αρχές αυτές αναλύονται ως εξής:

3.3.1 Η αρχή της εμπιστευτικότητας

Η αρχή αυτή έχει διττή φύση και μάλιστα αυτή προβλέπεται στο Ν.3898/2010. Πρακτικά αυτό σημαίνει:

α) Η διαδικασία, τα όσα ειπωθούν κατά τη διάρκεια αυτής αλλά και η συμφωνία εφόσον προκύψει είναι απολύτως εμπιστευτικά εκτός εάν τα μέρη αποφασίσουν αλλιώς. β) Η συζήτηση, οι πληροφορίες και τα στοιχεία καθώς και οι απόψεις που θα εκφραστούν στην κατ' ιδίαν συνάντηση των μερών με τον διαμεσολαβητή δεν θα μεταφερθούν στην άλλη πλευρά εκτός εάν δοθεί εντολή για το αντίθετο.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν πόσο σημαντική είναι αυτή η αρχή για την ομαλή έκβαση της διαμεσολάβησης καθώς τα μέρη μπορούν να αισθάνονται ασφαλή αφού όλοι οι συμμετέχοντες έχουν δεσμευτεί να διαφυλάξουν την εμπιστευτικότητα της διαδικασίας. *«Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει η διαμεσολαβήτρια και εκπαιδύτρια διαμεσολαβητών Amada Bucklow «Όσο αυξάνεται η ροή πληροφοριών, τόσο αυξάνονται και οι πιθανότητες για τη συμφωνία επίλυσης»».*¹⁹

3.3.2 Η αρχή της εκούσιας υπαγωγής και συνέχισης της διαδικασίας

«Ο εκούσιος χαρακτήρας της διαμεσολάβησης είναι επίσης άρρηκτα συνδεδεμένος με την ύπαρξη και τη λειτουργία του θεσμού και δεν εξαντλείται στην εκούσια υπαγωγή στη

¹⁸ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 43

¹⁹ ό.π. σελ. 44

*διαδικασία».*²⁰ Αυτό ουσιαστικά σημαίνει πως τα μέρη με δική τους βούληση επιλέγουν από κοινού την μέθοδο της διαμεσολάβησης προκειμένου να επιλύσουν την διαφορά τους και πως η αποφασιστική αρμοδιότητα ανήκει σε αυτά από την αρχή έως τη λήξη της διαδικασίας. Χαρακτηριστικά αναφέρουν στο βιβλίο οι Αντωνέλος – Πλέσσα «*Παρότι, μάλιστα, ίσως να φαντάζει αβέβαιο το αποτέλεσμα λόγω αυτής της υπέρμετρης ελευθερίας των μερών, είναι ακριβώς αυτή η ελευθερία και η ευελιξία της διαδικασίας, η οποία εφαρμοζόμενη ορθά από τον διαμεσολαβητή, δημιουργεί συνήθως στα μέρη την πεποίθηση ότι εφόσον εξαρτάται από τη δική τους βούληση, θα συνεχίσουν να εργάζονται για την εξεύρεση μιας αμοιβαία αποδεκτής λύσης».*²¹

3.3.3 Η αρχή της μη δεσμευτικότητας της διαδικασίας

Η αρχή της μη δεσμευτικότητας της διαδικασίας διαμεσολάβησης σημαίνει πως τα στοιχεία που θα παρουσιαστούν κατά τη διάρκεια αυτής, οι σκέψεις, οι προτάσεις και αντιπροτάσεις για ενδεχόμενη επίλυση της διαφοράς, οι ενστάσεις και αντιρρήσεις καθώς όσα ειπωθούν εμπιστευτικά στον διαμεσολαβητή ή προβληθούν από το ένα μέρος στο άλλο σε κοινή συνάντηση, δεν θα είναι δεσμευτικά για τα μέρη. Μόνο η συμφωνία, εφόσον υπάρξει, για την επίλυση της διαφοράς των μερών έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και περιλαμβάνεται στο Πρακτικό της διαμεσολάβησης.²²

3.3.4 Η αρχή του μη επικριτικού ρόλου του διαμεσολαβητή

Ο ρόλος του διαμεσολαβητή είναι επικουρικός, αυτό σημαίνει ότι ως σκοπό έχει να ενθαρρύνει τις αντίπαλες πλευρές να παραθέσουν τις απόψεις και τους ισχυρισμούς τους αναφορικά με τη διαμάχη που έχουν χωρίς να νιώθουν ότι αυτά που λένε αξιολογούνται ή κρίνονται από αυτόν. Ο διαμεσολαβητής σε καμία περίπτωση δεν έχει αποφασιστική αρμοδιότητα και γι' αυτό το λόγο τα μέρη θα πρέπει να αισθάνονται ελεύθερα και ασφαλή να εκφράσουν τις θέσεις και τα συναισθήματά τους μέσα σε ένα πολιτισμένο πλαίσιο.

²⁰ ό.π. σελ. 48

²¹ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 48

²² ό.π. σελ. 50

3.3.5. Η αρχή της αμεροληψίας και ουδετερότητας του διαμεσολαβητή

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει στην ενότητα για τον ορισμό και ρόλο του διαμεσολαβητή, ο Ν.3898/2010 εισάγει τον όρο «τρίτο σε σχέση με τους διαδίκους πρόσωπο» που ως καθήκον έχει να βοηθήσει στην μεταξύ τους επικοινωνία προκειμένου να καταλήξουν σε αμοιβαία λύση για την διαμάχη τους. Αυτός λοιπόν ο όρος δεν μπορεί να έχει ουσιαστικό νόημα εάν δεν εξασφαλίζεται ότι το τρίτο πρόσωπο είναι αποστασιοποιημένο από τα συμφέροντα που διακυβεύονται και έχει ουδέτερη στάση ως προς τα εμπλεκόμενα μέρη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Ομοίως, απαραίτητη συνθήκη για την σωστή και αποτελεσματική έκβαση της διαμεσολάβησης, είναι η αμερόληπτη στάση του διαμεσολαβητή ώστε να μην επιδείξει προτίμηση ή αντίθετα προκατάληψη σε κάποιο από τα μέρη. Η στάση του διαμεσολαβητή λοιπόν πρέπει να είναι ισότιμη και ανεξάρτητη από τα μέρη και το αποτέλεσμα της διαδικασίας.²³

3.3.6 Η αρχή του ελέγχου της εξουσίας δέσμευσης των μερών

*«Παρά το γεγονός ότι ο διαμεσολαβητής θα έχει ήδη με βεβαιότητα ελέγξει την δικαιοπρακτική ικανότητα, την εξουσία δέσμευσης και τα νομιμοποιητικά έγγραφα των μερών, είθισται να επανελέγξει τη νομιμοποίησή τους για παράσταση στη διαδικασία και κατά τη διάρκεια της πρώτης κοινής συνάντησης».*²⁴ Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι οι συμμετέχοντες στη διαδικασία είναι εκείνοι που αφορά η εν λόγω διαφορά και έχουν δικαίωμα υπογραφής του Πρακτικού διαμεσολάβησης που περιλαμβάνεται η συμφωνία επίλυσης, αλλά και επιβεβαιώνεται η ουδετερότητα του διαμεσολαβητή ενώπιον όλων, γεγονός που ενισχύει τη πρόοδο και την επιτυχία της διαμεσολάβησης.

²³ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 51

²⁴ ό.π. σελ. 52

4. Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει η εφαρμογή του θεσμού της διαμεσολάβησης στις εμπορικές διαφορές δημιουργώντας πολλαπλά οφέλη στους επιχειρηματίες τόσο ως άτομα όσο και ως οργανικές οντότητες σε μία επιχείρηση.

Αρχικά, δεδομένης της εκούσιας συμμετοχής στη διαμεσολάβηση παρέχεται η δυνατότητα να διατηρήσουν τον έλεγχο στην εξέλιξη της υπόθεσης και να δράσουν σε ένα περιβάλλον στο οποίο αισθάνονται οικεία και όχι επιθετικά όπως ενδεχομένως σε μία αίθουσα δικαστηρίου. Ταυτόχρονα, μέσα σε αυτό το πλαίσιο της ηρεμίας και με τη βοήθεια του διαμεσολαβητή δύναται να επιτευχθεί ο δημιουργικός διάλογος και ο επαναπροσδιορισμός των μεταξύ τους επιχειρηματικών σχέσεων και τελικά να εκφραστούν προτάσεις που ενδεχομένως να μην ήταν διαθέσιμες σε άλλες διαδικασίες επίλυσης διαφορών. Παραδείγματος χάριν, κάλυψη μέρους του οφειλόμενου ποσού μέσω παροχής έκπτωσης σε μελλοντικές προμήθειες.²⁵ Με αυτόν τον τρόπο τα μέρη επιτυγχάνουν μία από κοινού αποδεκτή συμφωνία προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους, διασφαλίζοντας καλές εμπορικές σχέσεις καθώς αυτές δεν έχουν διαρραγεί, και συνεχίζοντας μελλοντικά την συνεργασία τους.

Ακόμη, η ταχεία διαδικασία της διαμεσολάβησης που έχει ως αρχικό στόχο την επίλυση της διαφοράς εντός μιας ημέρας, παίζει καταλυτικό ρόλο στον εμπορικό κόσμο ακόμα και αν η διαφορά ολοκληρωθεί εντός των επόμενων εβδομάδων, σε αντιδιαστολή με το δυσκίνητο δικαστικό σύστημα. Είναι γεγονός πως η βραδύτητα εκδίκασης μιας υπόθεσης μέχρι την τελεσίδικη απόφαση μέσω του δικαστηρίου μπορεί να θέσει σε κίνδυνο οικονομικής ασφυξίας έναν επιχειρηματία, ο οποίος μπορεί μεν να έχει βάσιμες και τεκμηριωμένες απαιτήσεις αλλά μέχρι να καταστεί δυνατή η είσπραξή τους δεν αποκλείεται να βρεθεί σε αδυναμία εκπλήρωσης των δικών του υποχρεώσεων προς τρίτους με σημαντικές επιπτώσεις ιδίως εάν πρόκειται για το Δημόσιο και τους Ασφαλιστικούς Φορείς. Αλλά και όταν τελικώς αποκτήσει εκτελεστή δικαστική απόφαση, είναι πιθανό, μετά από τα πολλά έτη της

²⁵ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 70

δικαστικής διαδικασίας, ο οφειλέτης να έχει εξαφανιστεί με αποτέλεσμα να είναι ανέφικτη η είσπραξη της απαίτησης του επιχειρηματία.²⁶

Επιπλέον, η ταχύτητα επίλυσης της διαφοράς που είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της διαμεσολάβησης συμβάλλει στην αποφυγή ασύμφορης οικονομικής επιβάρυνσης που συνεπάγεται μια μακρόχρονη δικαστική διαδικασία και μπορεί να αποτρέψει έναν επιχειρηματία από την επιδίωξη είσπραξης των απαιτήσεων του, ειδικά εάν βρίσκεται σε οικονομική δυσπραγία ή σε κατάσταση περιορισμένης ρευστότητας.

Η αρχή της εμπιστευτικότητας που διέπει την διαδικασία της διαμεσολάβησης και μάλιστα σε όλα της τα στάδια αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα στις εμπορικές διαφορές. Εν πρώτοις, ο διαμεσολαβητής είναι υποχρεωμένος να τηρήσει απόλυτη εχεμύθεια ως προς τις πληροφορίες που θα αντλήσει κατά τη διαδικασία και δεν μπορεί να εξετασθεί ως μάρτυρας στην περίπτωση που αποτύχει η διαμεσολάβηση και τα αντιμαχόμενα μέρη προσφύγουν στην δικαστική οδό. Στον ίδιο άξονα κινούνται και όλα τα άτομα που έχουν λάβει μέρος στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, δηλαδή δεν μπορούν να εξετασθούν ως μάρτυρες σε δίκη για την διαφορά που υποβλήθηκε σε διαμεσολάβηση.

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η εχεμύθεια που διέπει την διαδικασία της διαμεσολάβησης διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην επιλογή αυτής ως μεθόδου επίλυσης μιας διαφοράς, διαφυλάσσοντας τα εμπορικά μυστικά (διπλώματα ευρεσιτεχνίας, σήματα, αποκλειστικές συνεργασίες κλπ) που οι διάδικοι έχουν κάθε λόγο να κρατούν κρυφά και προστατεύοντας την φήμη και εικόνα των εταιρειών που λαμβάνουν μέρος αφού η ύπαρξη και μόνο δικαστικής διαμάχης μπορεί να τις βλάψει.²⁷

Τέλος, ένα άλλο σημείο που παρουσιάζει ενδιαφέρον η διαμεσολάβηση στις εμπορικές υποθέσεις και δεν είναι προφανές, είναι η εφαρμογή του θεσμού ενδοεταιρικά από τα στελέχη που κατέχουν διευθυντικές θέσεις. Η διαμεσολάβηση προάγει τον διάλογο μεταξύ των μερών που έχουν την διαφορά, στοχεύει στην ταχεία επίλυσή της μέσα σε ένα φιλικό περιβάλλον, προασπίζει αμφότερα την ικανοποίηση των συμφερόντων των μερών, και για να πραγματοποιηθεί έχει σημαντικά χαμηλότερο κόστος το οποίο μπορεί εκ των προτέρων να υπολογιστεί σε αντίθεση με τα δικαστικά έξοδα. Όλοι αυτοί οι παράγοντες είναι απαραίτητοι

²⁶ Κωτσάκη Κατερίνα, (2017), *Η Διαμεσολάβηση στις εμπορικές υποθέσεις*, σελ. 2, <https://www.eledi.gr/wp-content/uploads/2015/10/H-ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ-ΣΤΙΣ-ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ-ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ.pdf>

²⁷ ό.π. σελ. 3

για την εύρυθμη λειτουργία μιας επιχείρησης, έτσι λοιπόν τα στελέχη των εταιρειών μπορούν να εντοπίσουν τα στοιχεία της διαμεσολάβησης που μοιάζουν με τις αποφάσεις που καλούνται να πάρουν καθημερινά ως μέρος της δραστηριότητάς τους και να επωφεληθούν από την εφαρμογή της. Άλλωστε, «*κέρδος για μία εταιρεία είναι να επιλύσει άμεσα τις διαφορές, να ξεπεράσει τη σύγκρουση, να επικεντρωθεί στην καθημερινή της λειτουργία και σε μελλοντικά πλάνα*».²⁸

²⁸ Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 72

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Οι περιπτώσεις για προσφυγή στη διαμεσολάβηση προβλέπονται στο άρθρο 4 του Ν.4640/2019 και είναι οι εξής πέντε: «α) αν τα μέρη συμφωνούν να προσφύγουν στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, αφότου ανέκυψε η διαφορά, β) αν τα μέρη κληθούν να προσφύγουν στη διαμεσολάβηση και συναινούν σε αυτή, σύμφωνα με την παράγραφο 2, γ) αν η προσφυγή στη διαμεσολάβηση διαταχθεί από δικαστική αρχή άλλου κράτους-μέλους και η σχετική υπαγωγή της διαφοράς δεν προσβάλλει τα χρηστά ήθη και τη δημόσια τάξη, δ) αν η προσφυγή στη διαδικασία της διαμεσολάβησης επιβάλλεται από τον νόμο, ε) αν σε έγγραφη συμφωνία των μερών υπάρχει ρήτρα διαμεσολάβησης»²⁹.

Εφόσον λοιπόν αποφασιστεί η προσφυγή σε αυτήν, τα μέρη ή κάποιο τρίτο πρόσωπο της επιλογής τους ορίζει τον διαμεσολαβητή και το επόμενο βήμα είναι να οριστεί από αυτόν ο τόπος, ο χρόνος και λοιπές διαδικασίες διεξαγωγής της διαμεσολάβησης σε συμφωνία πάντα με τα μέρη. Στο προκαταρκτικό στάδιο ο διαμεσολαβητής δύναται να επικοινωνήσει με τους ενδιαφερόμενους προκειμένου να συλλέξει πληροφορίες που θα τον βοηθήσουν να σχηματίσει σαφή εικόνα της διαφωνίας, να εμβαθύνει στις πτυχές της και να προετοιμαστεί καλά ώστε να φέρει σε πέρας το έργο του με επιτυχία.

Την ημέρα της διαμεσολάβησης τα μέρη παρίστανται υποχρεωτικά με τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους και αφού ενημερωθούν από τον διαμεσολαβητή για την αμοιβή του, αυτή ορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία του διαμεσολαβητή και των μερών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 18 του Ν.4640/2019. Στην πρώτη κοινή συνάντηση αφού ο διαμεσολαβητής ενημερώσει όλους τους συμμετέχοντες για τη διαδικασία της διαμεσολάβησης, τις αρχές που την διέπουν και τον ρόλο που εκείνος κατέχει, παραθέτουν τις απόψεις τους για τη διαφορά που έχει προκύψει.

Η κοινή συνάντηση ακολουθείται από ιδιωτικές συναντήσεις του διαμεσολαβητή και κάθε μέρους και διεξάγονται σε απόλυτα εμπιστευτική βάση ώστε το κάθε μέρος να εξηγήσει την αντίληψή του για την διαφορά, τους στόχους που έχει για την επίλυσή της και για να προτείνει λύσεις ώστε να επιτευχθεί συμφωνία. Ο διαμεσολαβητής δεν επιτρέπεται να αποκαλύψει τα όσα λέγονται ή διακινούνται στις ξεχωριστές συναντήσεις του με τα μέρη, εκτός εάν έχει την συναίνεσή τους.

²⁹ https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/580509/nomos-4640-2019

Η διαμεσολάβηση δίνει απόλυτη εξουσία στα μέρη να αποφασίσουν για την έκβαση της υπόθεσης και την επίλυση της διαφοράς τους με απώτερο σκοπό την επίτευξη συμφωνίας. Ο διαμεσολαβητής αξιοποιώντας τις τεχνικές του διαλόγου και προσπαθώντας να εντοπίσει και να αναδείξει τα σημεία σύγκλισης των απόψεων και να αναζητήσει τα πραγματικά συμφέροντα των μερών ενεργεί ως καταλύτης και γεφυροποιός προκειμένου τα μέρη να οδηγηθούν στη σύναψη κοινά αποδεκτής συμφωνίας.

Κατά το πέρας της διαδικασίας διαμεσολάβησης ο διαμεσολαβητής συντάσσει το Πρακτικό διαμεσολάβησης στο οποίο σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.4640/2019 πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής: «α) το ονοματεπώνυμο και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του διαμεσολαβητή, β) την ημερομηνία και τον τόπο που έλαβε χώρα η διαμεσολάβηση, γ) τα πλήρη στοιχεία των μερών που προσέφυγαν στη διαμεσολάβηση και τα ονόματα των νομικών παραστατών τους, δ) αναφορά στη συμφωνία ή τον ειδικότερο τρόπο με τον οποίο τα μέρη προσέφυγαν στη διαμεσολάβηση κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 του παρόντος, ε) τα πλήρη στοιχεία τυχόν άλλων προσώπων που μετείχαν με οποιονδήποτε τρόπο στη διαδικασία της διαμεσολάβησης και στ) τη συμφωνία στην οποία κατέληξαν τα μέρη κατά τη διαμεσολάβηση ή τη διαπίστωση περί μη επίτευξης συμφωνίας»³⁰.

Στην περίπτωση μη επίτευξης συμφωνίας το πρακτικό μπορεί να το υπογράψει μόνο ο διαμεσολαβητής. Στην περίπτωση που η διαμεσολάβηση ολοκληρωθεί επιτυχώς και τα μέρη καταλήξουν σε συμφωνία και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι συντάξουν από κοινού το συμφωνητικό με τους όρους στους οποίους κατέληξαν τα μέρη για την επίλυση της διαφοράς τους, αυτό το συμφωνητικό επισυνάπτεται στο πρακτικό της διαμεσολάβησης και υπογράφεται από όλους τους συμμετέχοντες³¹.

Θα μπορούσαμε να πούμε πως η διαμεσολάβηση είναι μια συναυλία, όπου ο διαμεσολαβητής έχει τον ρόλο του μαέστρου που συντονίζει αρμονικά και ομαδικά τα μέλη της ορχήστρας δηλαδή τα μέρη της διαφωνίας, ώστε αυτά να συνεργαστούν μεταξύ τους για να παράγουν ένα εύηχο κονσέρτο, δηλαδή μία από κοινού συμφωνία.

³⁰ https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/580509/nomos-4640-2019

³¹ Κωτσής Φώτης, (2014), *Διαμεσολάβηση: Νομοθετικό πλαίσιο – Φορείς κατάρτισης*, Αθήνα, https://sdee.org.gr/law/wp-content/uploads/2015/09/Fotis_Kotsis.pdf

6. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Σε αυτή την ενότητα θα εντοπίσουμε τα πλεονεκτήματα της διαμεσολάβησης σε σχέση με μια δικαστική διαδικασία αλλά και τα οφέλη που έχει η εφαρμογή της στην κοινωνία γενικότερα, καθώς και ορισμένα μειονεκτήματα του θεσμού που ανακύπτουν ως προς τις διαδικαστικές πράξεις.

6.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Τα οφέλη και τα προτερήματα της διαμεσολάβησης έναντι μιας δικαστικής αντιδικίας εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα, ωφελώντας τους πολίτες, τις εταιρείες, τα σωματεία και άλλες ενώσεις αλλά και την Πολιτεία συνολικά. Αυτό δε σημαίνει ότι η διαμεσολάβηση αντικαθιστά τον θεσμό των δικαστηρίων αλλά τον συμπληρώνει με απόλυτο σεβασμό δίνοντας την ευκαιρία στα μέρη να πάρουν τη δύναμη στα χέρια τους και να επιδιώξουν μία συμφωνία που θα έχει προέλθει από αυτά.

6.1.1 Πλεονεκτήματα της Διαμεσολάβησης έναντι δικαστικής αντιδικίας

α) Ίσως το σημαντικότερο όφελος της διαμεσολάβησης είναι ο κερδισμένος χρόνος. Είναι γεγονός ότι η δικαστική επίλυση μιας διαφοράς είναι χρονοβόρα (ορισμός δικάσιμου αυτής πολλούς μήνες αργότερα από την υποβολή της αγωγής, αναβολές, εφέσεις, κλπ) και συχνά ακόμα και όταν ολοκληρωθεί και εκδοθεί η τελική απόφαση έχει χαθεί πλέον το πρακτικό της ενδιαφέρον σε αντίθεση με την διαμεσολάβηση όπου μια διαφορά με όλες τις προεκτάσεις μπορεί να επιλυθεί ακόμα και σε λίγες μόνο ώρες, μία ημέρα ή το πολύ σε κάποιες εβδομάδες.

β) Κατά συνέπεια των ανωτέρω, δημιουργούνται βεβαρημένες δικαστικές δαπάνες και μία ατέρμονη ροή εξόδων που οδηγούν σε οικονομική αιμορραγία που αφορά την εξέλιξη της δίκης από την κατάθεση της αγωγής μέχρι την οριστική εκτέλεση αυτής. Από την άλλη, το κόστος της διαμεσολάβησης είναι συγκεκριμένο, μπορεί να υπολογιστεί από πριν και είναι σημαντικά χαμηλότερο αφού αφορά μια διαδικασία που μπορεί να ολοκληρωθεί ακόμα και εντός της ημέρας.

γ) Ένα άλλο πλεονέκτημα της διαμεσολάβησης είναι ότι πρόκειται για μία μη δεσμευτική διαδικασία σε αντίθεση με την δικαστική. Αυτό σημαίνει ότι τα μέρη συμμετέχουν εκουσίως και είναι ελεύθερα να αποχωρήσουν όποτε αυτά επιθυμούν.

δ) Στη διαμεσολάβηση δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι, κερδίζουν όλοι οι εμπλεκόμενοι (win-win solution) κάτι που δεν ισχύει στον δικαστικό κόσμο³².

ε) Όπως αναφέραμε σε προηγούμενη ενότητα η διαμεσολάβηση είναι μια απόρρητη διαδικασία στην οποία συμμετέχουν μόνο ο διαμεσολαβητής και οι ενδιαφερόμενοι και διέπεται από την αρχή της εμπιστευτικότητας. Η εχεμύθεια δεσμεύει όλους τους συμμετέχοντες για όσα διαμείφθηκαν στη διαδικασία, τόσο μεταξύ τους αλλά και ως προς τρίτους. Με αυτό τον τρόπο διαφυλάσσεται η φήμη μιας επιχείρησης ανεξάρτητα από το μέγεθός της αλλά και στον τομέα του οικογενειακού δικαίου προστατεύονται τόσο οι σύζυγοι όσο και τα παιδιά κυρίως, κάτι που δεν γίνεται αποτελεσματικά πολλές φορές στις αίθουσες των δικαστηρίων.

στ) Ένα πολύ σπουδαίο πλεονέκτημα της διαμεσολάβησης ως εργαλείο επίλυσης διαφορών στο επιχειρηματικό περιβάλλον είναι η διαμόρφωση μιας κοινώς αποδεκτής λύσης, προσανατολισμένη προς τα πραγματικά συμφέροντα των εμπλεκόμενων μερών, συναποφασισμένη από τα ίδια τα μέρη, έπειτα από δημιουργικό διάλογο και διαπραγματεύσεις ενώπιος ενωπίω. Όπως πολύ ωραία διατυπώνει ο Τίτσιας σε ένα άρθρο του «*Η διαμεσολάβηση δεν επιδιώκει ένα συμβιβασμό ο οποίος βασίζεται στο συγκερασμό των νομικών θέσεων των μερών, αλλά στοχεύει στη “δημιουργία αξίας” εστιάζοντας στα συμφέροντα τους*»³³. Έτσι, η λύση θα είναι αποτελεσματική και άμεσα εφαρμόσιμη αφού θα έχει σχηματιστεί από τους άμεσα εμπλεκόμενους της διαφοράς και όχι από εξωτερικό παράγοντα όπως συμβαίνει στην περίπτωση της δικαστικής επίλυσης.

ζ) Σε μία δικαστική διαμάχη συνήθως οι σχέσεις των μερών καυτηριάζονται, ενώ ενίοτε γεννιούνται παράπλευρες διαφορές και δίκες. Αυτή η έκβαση στις εμπορικές υποθέσεις μπορεί να είναι καταστροφική και να προκαλέσει ζημιά στην επιχειρηματική φήμη των διαδίκων, διάλυση των μεταξύ τους σχέσεων και φυσικά οικονομικές απώλειες. Με τη διαμεσολάβηση διαφυλάσσονται και διατηρούνται οι επιχειρηματικές σχέσεις των μερών

³² Τίτσιας Δ., (2010), «*Η Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*» Μια θετική πρόκληση για το δικαϊκό μας σύστημα γενικά και για το δικηγορικό λειτουργήμα ειδικότερα, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ, Τεύχος 2010Γ, σελ.414-415, <https://www.dslar.gr/wp-content/uploads/2014/01/201401040017075769.pdf>

³³ ό.π. σελ. 415

ενώ παράλληλα ενδυναμώνονται δημιουργώντας μία νέα προοπτική στη μελλοντική τους εξέλιξη.

Ενδεικτικά, παρουσιάζουμε στον παρακάτω πίνακα τα δέκα σημαντικότερα συγκριτικά προτερήματα της διαμεσολάβησης σε σχέση με μία δικαστική διαδικασία:

Δικαστική διαδικασία	Διαμεσολάβηση
1. Αποφασίζει άλλος (ο δικαστής) τη λύση της διαφοράς για τα μέρη αυτής και όχι τα ίδια.	Διαμορφώνουν τη λύση της διαφοράς τα μέρη της.
2. Η διαδικασία είναι γραπτή, πολύπλοκη και χρονοβόρα.	Η διαδικασία είναι κατά κύριο λόγο προφορική (ως την τελική συμφωνία), κατανοητή από όλους και σύντομη.
3. Η διαδικασία πραγματοποιείται σε δημόσιο ακροατήριο δικαστηρίου, ενώπιον κοινού.	Η διαδικασία πραγματοποιείται με μόνα τα μέρη, τον διαμεσολαβητή που επέλεξαν και τους δικηγόρους τους. Είναι απόρρητη.
4. Στο δικαστήριο αντιδικείς, δηλαδή τσακώνεσαι.	Στη διαμεσολάβηση διαπραγματεύεσαι, δηλαδή συζητάς.
5. Στο δικαστήριο ο εμπλεκόμενος σε μία διαφορά ακούγεται σπάνια. Δεν εκθέτει τις απόψεις του παρά μόνο αν του ζητηθεί.	Στη διαμεσολάβηση τα μέρη μίας διαφοράς είναι οι πρωταγωνιστές της διαδικασίας. Εκθέτουν την εμπειρία τους από την υπόθεσή τους και τις απόψεις τους για τη λύση της διαφοράς.
6. Στο δικαστήριο προσπαθείς να επιβληθείς στον άλλο.	Στη διαμεσολάβηση προσπαθείς να πείσεις τον άλλο.
7. Στο δικαστήριο κάποιος κερδίζει και κάποιος χάνει.	Στη διαμεσολάβηση, μέσα από την κοινά αποδεκτή λύση, κερδίζουν συνήθως όλοι.
8. Οι δικαστικές διαδικασίες διαρκούν (αναλόγως της φύσης τους) μήνες ή χρόνια.	Οι διαμεσολαβήσεις, μαζί με την προετοιμασία τους, διαρκούν (αναλόγως της ταχύτητας σύμπραξης των μερών της εκάστοτε διαφοράς) μέρες ή μήνες. Το

	βασικό στάδιο της διαδικασίας διαρκεί συνήθως μόλις μία ημέρα.
9. Στο δικαστήριο λύνονται μόνο τα νομικά και τα οικονομικά ζητήματα.	Στη διαμεσολάβηση λαμβάνονται υπόψη και αποκαθίστανται όλες οι πτυχές μίας διαφοράς (νομικές, οικονομικές, εμπορικές, κοινωνικές και συναισθηματικές).
10. Στις δικαστικές διαδικασίες οι συγγενικές σχέσεις και οι συνεργασίες μεταξύ των αντιδίκων τραυματίζονται και συχνά διακόπτονται οριστικά.	Στη διαμεσολάβηση οι συγγενικές σχέσεις και οι συνεργασίες μεταξύ των μερών της διαφοράς αποκαθίστανται, βελτιώνονται και ενίοτε διευρύνονται.

34

6.1.2. Οφέλη του θεσμού της Διαμεσολάβησης

Το όφελος που δημιουργείται από την εφαρμογή της διαμεσολάβησης στην επίλυση μιας διαφοράς αφορά διάφορες κατηγορίες όπως παρουσιάζονται παρακάτω.

Πολίτες και εταιρείες:

- Ευέλικτη και σύντομη διαδικασία επίλυσης των διαφορών
- Εξοικονόμηση χρημάτων
- Λύση της διαφοράς με βάση τις ανάγκες και δυνατότητές τους
- Ψυχική γαλήνη, διαχείριση εντάσεων, σεβασμός στο άλλο μέρος
- Εποικοδομητικός διάλογος, ελευθερία έκφρασης απόψεων από τα ίδια τα μέρη
- Διαφύλαξη ευαίσθητων πληροφοριών (π.χ. εμπορικών μυστικών)
- Αποκατάσταση παρεξηγήσεων, γεφύρωση χάσματος, διατήρηση φιλικών σχέσεων

Δικηγόροι:

- Επιλογή των ημερομηνιών διεξαγωγής της διαμεσολάβησης από τους ίδιους
- Άμεση είσπραξη της αμοιβής τους για συμμετοχή στη διαδικασία
- Εξοικονόμηση ενέργειας και χρόνου από τη σύνταξη εγγράφων που απαιτούνται για τις υποθέσεις που άγονται σε δική
- Διεκπεραίωση περισσότερων υποθέσεων σε λιγότερο χρόνο

³⁴ https://www.opemed.gr/?page_id=29

- Δημιουργία νέας επαγγελματικής προοπτικής που προσφέρει στην δικηγορική κοινότητα μεγαλύτερη ευελιξία στην επαγγελματική ενασχόληση και εμβάθυνση στην τεχνική και πράξη της διαμεσολάβησης
- Συμμετοχή σε όλα τα στάδια της διαδικασίας μαζί με τον πελάτη τους
- Επιστροφή του ικανοποιημένου πελάτη για μελλοντική υπόθεση στον δικηγόρο που πέτυχε λύση του προβλήματός του με σύντομη και οικονομικότερη διαδικασία, όπως αυτή της διαμεσολάβησης³⁵.

Δικαστήρια:

- Αποσυμφόρηση των δικαστηρίων από μεγάλο όγκο υποθέσεων
- Απονομή δικαιοσύνης σε συντομότερο χρονικό διάστημα
- Επικέντρωση των δικαστών στις υποθέσεις που χρήζουν δικαστικής διαχείρισης

Εθνική οικονομία:

- Ενίσχυση της αναπτυξιακής προοπτικής της χώρας καθιστώντας το επιχειρηματικό περιβάλλον ελκυστικό για επενδύσεις, μακριά από βραδείες δικαστικές διαδικασίες
- Ενθάρρυνση διασυνοριακών αγορών και δημιουργία περισσότερων ευκαιριών για τις εμπορικές επιχειρήσεις³⁶

Κοινωνία και Πολιτεία:

- Διαμόρφωση συλλογικής νοοτροπίας διαλόγου και σύνθεσης απόψεων
- Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και ειρήνης
- Εμπέδωση της ικανότητας των πολιτών να συνεννοούνται
- Ορθολογικότερη αξιοποίηση των πόρων που διαθέτει η Πολιτεία για τη λειτουργία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης.

³⁵ Τίτσιας Δ., (2010), «Η Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» Μια θετική πρόκληση για το δικαϊκό μας σύστημα γενικά και για το δικηγορικό λειτούργημα ειδικότερα, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ, Τεύχος 2010Γ, σελ.413, <https://www.dslar.gr/wp-content/uploads/2014/01/201401040017075769.pdf>

³⁶ Ιωάννης Βαρότσος, (2014), Η Διαμεσολάβηση ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης ιδιωτικών διαφορών, LEADINGEASE, σελ. 3, <http://www.varotsoslaw.gr/uploads/pdf/LEADING.pdf>

6.2 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Σε ορισμένες υποθέσεις η επιλογή της διαμεσολάβησης αδυνατεί να δώσει λύσεις με αποτέλεσμα να μειονεκτεί σε σχέση με άλλα μέσα επίλυσης διαφορών. Τα μειονεκτήματα εντοπίζονται κυρίως σε διαδικαστικές πράξεις οι οποίες προβλέπονται από άλλες διαδικασίες αναφέρει η Αρτινοπούλου.

- *«Το είδος της επίδικης διαφοράς: Κυρίως σε ποινικές διαφορές, όπου διαπράττονται ειδεχθή αδικήματα, καθίσταται ανέφικτη η επίλυση μέσω της διαμεσολάβησης. Για παράδειγμα σε εγκλήματα κατά της ζωής, της γενετήσιας αξιοπρέπειας, είναι αδύνατη η ύπαρξη εξώδικης επίλυσης της διαφοράς³⁷»*
- Ο διαμεσολαβητής δεν έχει την αρμοδιότητα να εκδώσει προσωρινές διαταγές ή εντάλματα έρευνας και σύλληψης
- Με τη διαμεσολάβηση δεν δύναται να εφαρμοστεί η αρχή της δημοσιότητας, όπως λόγου χάρι, η έκδοση απόφασης που θα εκδίδονταν μέσω δικαστικής διαδικασίας
- Ορισμένες φορές μπορεί να υπάρχει έλλειψη καλής πίστης ανάμεσα στους διαδίκους
- Η διαδικασία της διαμεσολάβησης δε δημιουργεί δεδικασμένο, αφού ο διαμεσολαβητής δεν εκδίδει κανενός είδους απόφαση με στόχο να δημιουργείται δεδικασμένο³⁸

³⁷ Αρτινοπούλου Β., (2015), *Εξώδικη Επίλυση. Η μορφή της νομικής διαμεσολάβησης στην Ελλάδα*, Αθήνα, σελ. 1, https://openeclasse.panteion.gr/modules/document/file.php/TMC261/B.Αρτινοπούλου.Εξώδικη_Επίλυση.Η_μορφή_της_νομικής_διαμεσολάβησης_στην_Ελλάδα.pdf

³⁸ Αρτινοπούλου Β., (2015), *Εξώδικη Επίλυση. Η μορφή της νομικής διαμεσολάβησης στην Ελλάδα*, Αθήνα, σελ. 3, https://openeclasse.panteion.gr/modules/document/file.php/TMC261/B.Αρτινοπούλου.Εξώδικη_Επίλυση.Η_μορφή_της_νομικής_διαμεσολάβησης_στην_Ελλάδα.pdf

7. Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΝ ΜΕΣΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Σε αυτό το σημείο τίθεται το ερώτημα για το αν είναι αποτελεσματική η εφαρμογή της διαμεσολάβησης ειδικά στην Ελλάδα κατά την παρούσα φάση της οικονομικής κρίσης. Η απάντηση είναι θετική καθώς τα πλεονεκτήματα της διαμεσολάβησης για την Ελλάδα κατά την οικονομική ύφεση που διανύει είναι πολλαπλάσια και δημιουργούν ένα πρόσφορο έδαφος για νέες επενδύσεις όπως θα δούμε στην παρακάτω ανάλυση.

- Με την εφαρμογή τη διαμεσολάβησης στην επίλυση των διαφορών η οικονομία της χώρας θα έχει αδιαμφισβήτητο πλεονέκτημα στη μάχη της για την ανάκτηση της αξιοπιστίας της και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της. Είναι άλλωστε γεγονός, ότι οι ξένοι επενδυτές θα επιλέξουν την - οικεία, σε αυτούς - διαμεσολάβηση ως μέθοδο επίλυσης των διαφορών τους με τις ελληνικές επιχειρήσεις,

- Η ανάπτυξη του θεσμού είναι ένα ισχυρό χαρτί που οφείλει η Ελλάδα να αξιοποιήσει κατάλληλα για την άνοδο της θέσης της στους διεθνείς Δείκτες Ανταγωνιστικότητας,

- Οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους έχουν ανάγκη (περισσότερο από ποτέ) από την ταχεία επίλυση των διαφορών τους για να συνεχίζουν την δραστηριότητά τους,

- *«Οι πολίτες και ειδικά οι κατώτερες εισοδηματικά τάξεις θα έχουν τη δυνατότητα χωρίς ιδιαίτερο οικονομικό βάρος να διαπραγματευθούν με τον «αντίδικό» τους και μάλιστα να έχουν την ικανοποίηση ότι ακούστηκαν, ότι βρήκαν τη λύση στην οποία συμφωνούν και οι ίδιοι και ότι δεν αδικήθηκαν. Δεν είναι τυχαίο ότι από τη διεθνή εμπειρία έχει αποδειχθεί ότι η Διαμεσολάβηση ευνοεί τα συμφέροντα των λαϊκών στρωμάτων με την ταχεία επίλυση διαφορών ιδίως απέναντι σε μεγάλους Οργανισμούς (όπως Τράπεζες, εταιρίες τηλεπικοινωνιών, ασφαλιστικές εταιρίες). Συνεπώς, η Διαμεσολάβηση αποτελεί πρωτίστως ένα «εργαλείο» για τον πολίτη, τον κοινωνικά και οικονομικά ασθενέστερο, με σκοπό την εξισορρόπηση της αδικίας και των κοινωνικών ανισοτήτων»³⁹,*

- Το ελληνικό δικαστικό σύστημα έχει υποστεί έμφραγμα από τις αμέτρητες υποθέσεις προς εκδίκαση, την έλλειψη υποδομών αλλά και των δικαστικών υπαλλήλων γεγονός που προκαλεί υποβάθμιση του συστήματος με αποτέλεσμα να χάνει συνεχώς την αξιοπιστία και

³⁹ Φάκελος Ημερίδας με θέμα «Διαμεσολάβηση στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο και πρακτική», (2012), Αθήνα, σελ. 165, <https://www.yumpu.com/xx/document/view/5028078/->

το κύρος του. Η διαμεσολάβηση είναι αδιαμφισβήτητα αναγκαία για την αποσυμφόρηση του δικαστικού συστήματος προκειμένου να αφαιρέσει ύλη από τα δικαστήρια και να τα κάνει αποτελεσματικά⁴⁰.

7.1 ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ;

Στην ελληνική πραγματικότητα η διαμεσολάβηση ως μέσο επίλυσης διαφορών δεν είναι τόσο διαδεδομένη συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρώπης αλλά και παγκόσμια. Η πιο δημοφιλής μέθοδος επίλυσης διαφορών είναι η προσφυγή στο δικαστήριο με ό,τι αυτό συνεπάγεται σχετικά με τον χρόνο, το κόστος αλλά και την ψυχολογική φθορά μέχρι να εκδικαστεί η υπόθεση και να εκδοθεί η απόφαση από τον δικαστή, που φυσικά ίσως αφήσει ανικανοποίητους τους διαδίκους. Για αυτό το λόγο πρέπει να γίνουν κάποια βήματα ώστε να γνωστοποιηθεί η διαδικασία της διαμεσολάβησης σε όλους του εμπλεκόμενους του κυκλώματος μιας αντιδικίας.

Αρχικά, χρειάζεται ενημέρωση και γνωριμία με το θεσμό τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις προκειμένου να εξοικειωθούν με αυτόν και να γνωρίζουν πως την κρίσιμη στιγμή διαθέτουν ένα επιπλέον εργαλείο για να λύσουν τη διαφορά τους. Πολύ σημαντική είναι η ενημέρωση και η γνωριμία με τον θεσμό της διαμεσολάβησης για τους δικηγόρους, αλλά και η σωστή εκπαίδευση έτσι ώστε να είναι έτοιμοι να ανταποκριθούν σε ένα νέο ρόλο που δεν σχετίζεται με νίκη σε δικαστική διαμάχη αλλά έχει χαρακτήρα συμβουλευτικό και απαιτεί συνεργασία με τους πελάτες τους για την επίτευξη λύσης στα προβλήματά τους.

Είναι επίσης πολύ χρήσιμο να εισαχθεί ο θεσμός της διαμεσολάβησης ως ένα ακόμη εργαλείο επίλυσης διαφορών στους δικαστές, έτσι ώστε να παραπέμπουν σε διαμεσολάβηση κάποιες υποθέσεις που θεωρούν ότι η επίλυση της διαφοράς θα έχει καλύτερη έκβαση με την εφαρμογή του θεσμού αυτού.

Τέλος, χρειάζεται να συμπεριλαμβάνονται στις συμβάσεις και τα συμφωνητικά ρήτρες για υπαγωγή σε διαμεσολάβηση για τη επίλυση πιθανών διαφορών. Με αυτό τον τρόπο οι συμβαλλόμενοι γνωρίζουν και έχουν συμφωνήσει εξ αρχής ότι εφόσον προκύψει διαφωνία στο αντικείμενο της σύμβασης που έχουν συνάψει, αυτή μπορεί να λυθεί μέσω διαλόγου και

⁴⁰ ό.π. σελ. 164-165

διαπραγματεύσεων χωρίς να δημιουργηθεί διένεξη διατηρώντας την συνεργασία τους και την φιλική σχέση που είχαν πριν την διαφωνία⁴¹.

7.2. ΔΕΔΟΜΕΝΑ (ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ)

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιάσουμε κάποια στατιστικά στοιχεία που αφορούν στην εφαρμογή του θεσμού της διαμεσολάβησης στην Ευρώπη και ειδικότερα στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιταλία και την Ελλάδα.

- Στην έκθεση επί του νομοσχεδίου αναφέρεται ότι «*Συμφώνως με πρόσφατη μελέτη της E.E. (The Cost of Non ADR – Surveing and Showing the Actual Costs of Intra-Community Commercial Litigation, σχέδιο που χρηματοδότησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εκτέλεσε το ADR Center, Ιούνιος 2010, σ. 53, http://www.adrcenter.com/jamsinternational/civiljustice/Survey_Data_Report.pdf), ο χρόνος που χάνεται λόγω της μη χρησιμοποίησης διαμεσολάβησης υπολογίζεται σε 331 έως 446 επιπρόσθετες ημέρες κατά μέσο όρο στην E.E. και οι επιπλέον νομικές δαπάνες κυμαίνονται από 12.471 ευρώ έως 13.738 ευρώ ανά υπόθεση*».⁴²
- Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η αξία των αστικών και εμπορικών διαφορών που επιλύθηκαν με διαμεσολάβηση από το 1990 μέχρι το έτος 2010 ανέρχεται σε £40 δισ., η εξοικονόμηση της δαπάνης για τις επιχειρήσεις ανέρχεται σε £1,4 δισ ανά έτος ενώ μόνο τα έτη 2008 και 2009 η εξοικονόμηση από τη χρήση της διαμεσολάβησης για το Δημόσιο ανήλθαν σε £90,2 εκ. Τέλος, σύμφωνα με δημοσιευμένες έρευνες με τη διαμεσολάβηση το 2010 επιλύθηκαν 9.000 εμπορικές και αστικές διαφορές, ενώ 89% των διαφορών συνήθως επιλύονται σε μία ημέρα ή αμέσως μετά.

(Πηγή: CEDR Mediation Audit 2010)⁴³

⁴¹ Φάκελος Ημερίδας με θέμα «Διαμεσολάβηση στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο και πρακτική», (2012), Αθήνα, σελ. 166-167, <https://www.yumpu.com/xx/document/view/5028078/->

⁴² σελ. 2, <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-e9a5d4576eff/D-ASTIK-EPIST.pdf>

⁴³ Φάκελος Ημερίδας με θέμα «Διαμεσολάβηση στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο και πρακτική», (2012), Αθήνα, σελ. 171, <https://www.yumpu.com/xx/document/view/5028078/->

- Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελεί η περίπτωση της Ιταλίας ειδικά κατά τα τελευταία έτη. Ιδίως στην Ιταλία έχει αναπτυχθεί ένα «παράδειγμα προς μίμηση» (για την Ελλάδα) Η χώρα αυτή έχει χαρακτηριστικά που ταιριάζουν πολύ με αυτά της Ελλάδας, όχι μόνο γιατί και οι δύο χώρες έχουν οικονομίες που συγκαταλέγονται στον Ευρωπαϊκό Νότο, αλλά και γιατί έχουν ομοιότητες στο δικαστικό τους σύστημα όπου υπάρχουν προβλήματα και καθυστερήσεις, που καθιστούν αναγκαία την παρέμβαση για την αποσυμφόρηση των δικαστηρίων. Η αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις - Περαιτέρω εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/52/εκ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21^{ης} Μαΐου 2008» χαρακτηριστικά αναφέρει *«Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα προκύπτει ότι η χώρα της Ε.Ε. όπου η διαμεσολάβηση είναι ευρύτερα διαδεδομένη και χαίρει της προτίμησης μεγάλης μερίδας του πληθυσμού ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης διαφορών είναι η Ιταλία, η οποία μετά από ένα διάστημα μεγαλύτερο των δέκα ετών εθελοντικής διαμεσολάβησης χωρίς πρακτικό αποτέλεσμα υιοθέτησε σε αρχικά περιορισμένο αριθμό υποθέσεων το μοντέλο της υποχρεωτικής συμμετοχής σε ενημερωτική περί τη διαμεσολάβηση συνάντηση προ της δικαστικής προσφυγής, με ιδιαίτερα ενθαρρυντικά ποσοστά επιτυχίας. Συγκεκριμένα, έχοντας προβλέψει την παραπάνω υποχρεωτικότητα σε μόλις το 8% των υποθέσεων, διαπιστώθηκε ενδεικτικά ότι το έτος 2015 έλαβαν χώρα 196,247 διαμεσολαβήσεις με ποσοστό επιτυχίας 44%, ενώ σημειώθηκαν και 16,288 αμιγώς εκούσιες διαμεσολαβήσεις, με ποσοστό επιτυχίας 60%, οι οποίες προέκυψαν προφανώς λόγω της εξοικείωσης του κοινού με τον θεσμό. Επίσης, στις υποθέσεις όπου προβλέπεται η παραπάνω υποχρεωτική ρύθμιση, έχει σημειωθεί μείωση κατά 16% στον αριθμό των νέων αγωγών που κατατίθενται στα δικαστήρια, γεγονός που δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο, όταν στη χώρα μας υφίσταται έντονο πρόβλημα συμφόρησης των δικαστηρίων».*⁴⁴
- Τέλος, η πρόεδρος της Ένωσης Καταναλωτών- Ποιότητας Ζωής κ. Ελένη Αλευρίτου ανέφερε ότι περισσότερες από τις 8 στις 10 υποθέσεις που διαχειρίζεται η Αρχή καταλήγουν σε διαμεσολάβηση και σε χρόνο που δεν ξεπερνά τις 88 μέρες (η Ε.Ε. θα ορίζει ως όριο τις 90 ημέρες), ότι με τον εξωδικαστικό συμβιβασμό επιστράφηκαν 17

⁴⁴ σελ. 2, <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/d-diamesolavisi-eis.pdf>

εκατ. Ευρώ παράνομα εισπραχθέντων ποσών και πως σύμφωνα με τα στοιχεία, από την εφαρμογή του θεσμού θα υπάρξει εξοικονόμηση 22,5 δισ. Ευρώ στην Ε.Ε..⁴⁵

⁴⁵ Γκίτση Αλεξάνδρα, (2013), *Υποχρεωτική η διαμεσολάβηση για τους υπερχρεωμένους*, Αθήνα, σελ. 3, <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/1113046/ypohreotikh-eidikh-diamesolavshsh-gia-yperehreomena.html>

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ

Η εμφανής δυσλειτουργία της πολιτικής δικαιοσύνης δημιουργεί την ανάγκη αναζήτησης εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των διαφορών, οι οποίες διευκολύνουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και δημιουργούν έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και ευελιξίας για όσους θέλουν να λύσουν τις διαφορές τους, επιλέγοντας οι ίδιοι την προσφυγή σε μία από αυτές έχοντας πραγματική πρόθεση να λύσουν τη διαφορά τους. Μία τέτοια μέθοδος είναι η διαμεσολάβηση, η οποία προσφέρει την ελευθερία εξεύρεσης λύσεων από κοινού, σε σύντομο χρόνο και με μικρότερο οικονομικό κόστος από εκείνο των δικαστικών εξόδων ενώ παράλληλα συμβάλλει ουσιαστικά στην απλούστευση και βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, απαλλαγμένη από δικονομικούς φορμαλισμούς.

Η διαμεσολάβηση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για όσους επιθυμούν να λύσουν τη διαφορά τους εκτός της αίθουσας του δικαστηρίου, προάγοντας μια νοοτροπία περισσότερο συναινετική και λιγότερο συγκρουσιακή και εξελίσσοντας σε πολλά επίπεδα τις σχέσεις και τις συνεργασίες των αντίπαλων μερών με πολλαπλά οφέλη σε επίπεδο χρόνου και κόστους. Στη διαμεσολάβηση, τα μέρη είναι εκείνα που καθοδηγούν την έκβαση της διαδικασίας και συμμετέχουν ενεργά για την διαμόρφωση και επίτευξη κοινά αποδεκτής λύσης που ανταποκρίνεται στα συμφέροντά τους σε αντίθεση με την δικαστική οδό όπου η λύση στη μεταξύ τους διαφορά είναι επιβεβλημένη.

Η εχεμύθεια που διέπει την διαδικασία και όσους συμμετέχουν σε αυτή είναι ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα της διαμεσολάβησης έναντι της δικαστικής προσφυγής, προσφέροντας στους διαδίκους ένα ασφαλές περιβάλλον για να μοιραστούν τις απόψεις τους, να παρουσιάσουν απαραίτητα έγγραφα, να αποκαλύψουν απόρρητα επιχειρησιακά μυστικά, να προτείνουν πιθανές λύσεις, ή να πάρουν πίσω κάτι που ισχυρίστηκαν, και διασφαλίζοντας ότι οι πληροφορίες που διαμείφθηκαν κατά τη διάρκειά της δεν θα κοινοποιηθούν σε τρίτους.

Θεωρητικά λοιπόν, δεν υπάρχει κανένας λόγος ώστε η διαμεσολάβηση να μην απολαμβάνει την επιτυχία που έχει σε χώρες όπως οι Η.Π.Α., το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιταλία. Ένα αποτελεσματικό, γρήγορο και ευέλικτο σύστημα απονομής δικαιοσύνης όπως είναι ο θεσμός της διαμεσολάβησης συμβάλλει στη δημοσιονομική εξυγίανση, στη μεγιστοποίηση της ευημερίας των πολιτών και θέτει τα θεμέλια για τη δημιουργία και ανάπτυξη επενδύσεων μέσω ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος.

Είναι λοιπόν ευθύνη του Έλληνα νομοθέτη αλλά και των εκπροσώπων της δικαιοσύνης να συστήσουν το θεσμό της διαμεσολάβησης στην ελληνική έννομη τάξη, τον επιχειρηματικό κόσμο αλλά και τους πολίτες ώστε με τη σωστή εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων, την κατάρτιση και εκπαίδευση των εμπλεκόμενων ατόμων να αναδυθούν τα οφέλη και να παραχθούν τα πραγματικά αποτελέσματα της εφαρμογής του θεσμού τόσο για το δικαστικό σύστημα και τον εμπορικό κλάδο όσο και για την κοινωνία και τους πολίτες της.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Αντωνέλος Σ. και Πλέσσα Ε., (2014), *Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα.

Χαμηλοθώρης Ι., (2000), *Εναλλακτικοί Τρόποι Επίλυσης των Ιδιωτικών Διαφορών*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 11.

Άρθρα και λοιπές πηγές από το διαδίκτυο

COM(2004) 718 τελικό, [http://www.synigoroskatanaloti.gr/docs/COM2004 \(718\) τελικό.pdf](http://www.synigoroskatanaloti.gr/docs/COM2004%20(718)%20τελικό.pdf)

COM(2004) 718 τελικό, *Αιτιολογική Έκθεση, 1.1 Στόχος, 1.1.1. Καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη*, σελ. 2, [http://www.synigoroskatanaloti.gr/docs/COM2004 \(718\) τελικό.pdf](http://www.synigoroskatanaloti.gr/docs/COM2004%20(718)%20τελικό.pdf)

Steffek Felix, (2012), *Mediation in the European Union: An Introduction*, Cambridge, <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=b3e6a432-440d-4105-b9d5-29a8be95408f>

Αρτινοπούλου Β., (2015), *Εξώδικη Επίλυση. Η μορφή της νομικής διαμεσολάβησης στην Ελλάδα*, Αθήνα, σελ. 1, [https://openeclasse.panteion.gr/modules/document/file.php/TMC261/B.Αρτινοπούλου.Εξώδικη Επίλυση.Η μορφή της νομικής διαμεσολάβησης στην Ελλάδα.pdf](https://openeclasse.panteion.gr/modules/document/file.php/TMC261/B.Αρτινοπούλου.Εξώδικη%20Επίλυση.Η%20μορφή%20της%20νομικής%20διαμεσολάβησης%20στην%20Ελλάδα.pdf)

Βαρότσος, Ιωάννης (2014), *Η Διαμεσολάβηση ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης ιδιωτικών διαφορών*, LEADINGEASE, σελ. 1, <http://www.varotsoslaw.gr/uploads/pdf/LEADING.pdf>

Βουλή των Ελλήνων, ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ «Διαμεσολάβηση σε αστικές & εμπορικές υποθέσεις» σελ. 2, <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-9a5d4576eff/D-ASTIK-EPIST.pdf>

Βουλή των Ελλήνων, ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου «Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» σελ. 2, <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/d-diamesolavisi-eis.pdf>

Γκίτση Αλεξάνδρα, (2013), *Υποχρεωτική η διαμεσολάβηση για τους υπερχρεωμένους*, Αθήνα, σελ. 3, <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/1113046/ypohreotikh-eidikh-diamesolavhsh-gia-yperhreomena.html>

Ελληνικό Κέντρο Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας, <https://www.hellenic-mediation.gr/diamesolavhsh/perigraphh-diamesolavhshs>

Φάκελος Ημερίδας με θέμα «Διαμεσολάβηση στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο και πρακτική», (2012), Αθήνα, σελ. 161, <https://www.yumpu.com/xx/document/view/5028078/->

Κωτσάκη Κ., (2017), *Η Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*, <https://www.eledi.gr/wp-content/uploads/2015/10/H-Διαμεσολάβηση.pdf>, <https://eledi.gr/category/άρθρα/>

Κωτσής Φώτης, (2014), *Διαμεσολάβηση: Νομοθετικό πλαίσιο – Φορείς κατάρτισης*, Αθήνα, https://sdee.org.gr/law/wp-content/uploads/2015/09/Fotis_Kotsis.pdf

Ν. 4640 ΦΕΚ Α' 190/30.11.2019, Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις Περαιτέρω εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2008 και άλλες διατάξεις. https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/580509/nomos-4640-2019

Οργανισμός Προώθησης Εναλλακτικών Μεθόδων Επίλυσης Διαφορών (ΟΠΕΜΕΔ) https://www.opemed.gr/?page_id=29

Τίτσιας Δ., (2010), «*Η Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις*» Μια θετική πρόκληση για το δικαιοσύνη μας σύστημα γενικά και για το δικηγορικό λειτούργημα ειδικότερα, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ, Τεύχος 2010Γ, σελ.412-413, <https://www.dslar.gr/wp-content/uploads/2014/01/201401040017075769.pdf>